

Nr 164.

Av herr **Luterkort**, *angående avlösningsförbättring för hovrättsråd.*

Uti årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under andra huvudtiteln föreslagit riksdagen viss förhöjning av lönerna för justitieråd och regeringsråd, i samband varmed förordats, att det allmänna civila avlösningsreglementet ej längre skulle äga tillämpning å dessa ämbetsmän. Häremot lär intet vara att erinra med hänsyn till dessa ämbetens stora vikt och därmed förenade ansträngande arbete.

Genom att dessa ämbeten utbrytas ur avlösningsreglementet komma av statens domarebefattningar endast hovrättsrådsämbetena att hädanefter hänföras under sagda reglemente, ty härads hövdingarna lyda icke och hava aldrig lytt under detsamma, utan för dem gäller särskild löneroglering, kompletterad med särskild partiell löneförbättring. Förslag har visserligen utarbetats avseende härads hövdingarnas inordnande under det civila avlösningsreglementet, men proposition har aldrig förelagts riksdagen.

Gör man en jämförelse mellan domarnes i de tre instanserna löneinkomster kan man finna, att domarne i mellaninstansen blivit sämst lottade. För justitieråden skulle enligt årets statsverksproposition komma att utgå en årlig lön av 21,000 kronor.

För hovrättsråden växla lönerna, beroende på den Orts dyrortsgrupp, dit vederbörande hovrätt är förlagd, samt på intjänade tjänsteår. Samtliga hovrättsråd hänföras till löneroglementets B.-grupp och lönegrad 30. Sålunda åtnjuta ett hovrättsråd i Svea hovrätt för närvarande en grundlön av 10,500 kronor, som efter 9 års tjänstgöring kan höjas till 11,940 kronor, under det att i Göta hovrätt, som den 1 oktober 1925 uppflyttades från dyrortsgruppen C till D, begynnelselönen nu utgör 9,780 kronor, som efter 9 års tjänsteår kan höjas till 11,220 kronor. Maximilönen för ett hovrättsråd i Svea hovrätt är alltså 11,940 och i Göta hovrätt 11,220 kronor, varifrån dock avdragas betydande pensionsavgifter.

För härads hövdingarna, som jämte lön, lönefyllnad och tjänstgöringspengar även njuta inkomst i form av sportler och stämpelprovision, äro lönerna på grund härav mycket växlande, beroende på domsagornas storlek och särskilt antalet förekommande småprotokollsärenden. Fullt tillförlitliga uppgifter angående deras sammanlagda inkomster föreligga icke, men med säkerhet kan antagas, att medelinkomsten snarare ligger över än under 15,000 kronor, och

det torde knappast förekomma någon domsaga, som ej giver dess innehavare större lön än vad ett hovrättsråd uppbär.

Utan att på något sätt vilja påstå, att häradshövdingarna åtnjuta större inkomster än dem vederbörligen bör tillkomma i deras viktiga sysslor, lär emellertid ej kunna förnekas, att hovrättsråden för närvarande åtnjuta alltför ringa lön för att, fria från alla ekonomiska bekymmer, kunna helt ägna sig åt sitt ansvarsfulla värv. De äro ju domare i överrätt, och enligt 1915 års fullföljdslag äro de även domare i sista instans i det övervägande flertalet mål, som fullföljas till hovrätt, alldenstund flertalet mål icke få fullföljas vidare till Kungl. Maj:t. För de rättssökande är det därför av största vikt, att målen i hovrätterna bliva på ett omsorgsfullt och skickligt sätt prövade av välkvalificerade domare. Hovrättsrådets arbete är numera så krävande och ansträngande, att något extra arbete med ty åtföljande extra inkomster ej kan av dem medhinnas. Dem åligger nämligen att själva bereda och föredraga det stora flertalet mål, vademålen, att övervara medkollegernas och fiskalernas föredragningar samt att kontrollera och justera rättegångshandlingar, domar och utslag,* vartill kommer studerandet av lagar, prejudikat och rättsvetenskaplig litteratur samt själva dömandet. Härförutom må även nämnas den uppfostrande och instruerande verksamhet, som hovrättsråden numera måste utöva gentemot de unga domareaspiranterna, alldenstund dessas utbildning till stor del blivit förlagd till hovrätterna, varjämte hovrättsråden äro pliktiga att, utöver ordinarie tjänstetid å division, deltaga i avgörandet av åtskilliga administrativa ärenden. Härav följer, vilket ock vitsordas av dem, som närmare känna till förhållandena, att hovrättsråden äro fullt upptagna av sina ämbetens utövande, och att deras arbetsbörda är avsevärd. Av dessa ämbetsmän har också framförts klagomål, att under senare åren arbetsbördan vuxit dels till följd av målens ökade antal och tilltagande omfattning och dels på grund av att i senare hovrättsinstruktionerna större arbetsprestationer än förut utkrävas av dem.

För att en domare skall kunna på ett opartiskt och omsorgsfullt sätt fullgöra sin domareverksamhet har i alla tider framhållits som en fordran, att han skall i alla avseenden känna sig oberoende, framförallt i ekonomiskt hänseende. Domareverksamhetens rätta utövande är också för såväl samhället som dess invånare av största betydelse, och domarna intaga därför en ställning, som icke kan likställas med övriga statstjänstemän. Han måste därför avlönas på ett sätt, som kommer honom att känna sig fri från bekymmer för sitt och familjens uppehälle. Men det kan knappast förnekas, att för ett hovrättsråd, med hans trängna arbete och den samhällsställning han måste intaga, en lön av 9,780 upp till 11,940 kronor måste anses för ringa, och att han i många fall måste drabbas av ekonomiska bekymmer. Det bör därför kännas som en plikt för staten att påtaga sig en ökning av hovrättsrådets nuvarande löner, och det bör tillika vara ett verkligt statsintresse, att så sker.

Huru detta för närvarande bör äga rum kan vara föremål för olika meningar. En lösning vore att helt utbryta hovrättsrådsämbetena ur det civila avlöningsreglementet, på sätt nu föreslagits i fråga om justitierådsämbetena, och upprätta ett särskilt lönereglemente för de allmänna domstolarnas domarebefattningar. Då detta emellertid torde tarva en längre utredning, lär man tillsvare vidare kunna stanna vid att, såsom vid förra årets riksdag beslöts ifråga om landssekreterare och landskamrerare, tillerkänna hovrättsråden avlöningsförstärkning. Landssekreterare och landskamrerare åtnjuta sålunda, förutom lön i samma lönegrad som hovrättsråd, ett förstärkningsbidrag av i allmänhet 2,500 kronor för år. Liknande belopp borde tillerkännas även hovrättsråden, vilkas ämbeten ingalunda kunna anses vara av mindre vikt eller mindre arbetskrävande än de omnämndas.

Genom att tillerkänna hovrättsråden en dylik löneförstärkning skulle deras löneinkomster komma i en mera lämplig proposition till övriga, såväl städernas som statens domare.

En sak, som i detta samband ej kan förbises, är den ställning, som revisionssekreterarna intaga i förhållande till hovrätterna. Dessa ämbetsmän rekryteras regelbundet ur hovrätterna och äro i löneavseende likställda med hovrättsråden. Revisionssekreterareämbeten äro dock ej några sluttjänster, och dess innehavare äro ej heller domare. Revisionssekreteraren är, kan man säga, en gradpasserare, som får sin sluttjänst antingen i den högre statsförvaltningen eller i någon inkomstbringande domsaga. Han får i den blivande sluttjänsten kompensation för den jämförelsevis låga lön han som revisionssekreterare uppstår. Till hovrättsrådsämbetet återgår han sällan på grund av denna tjänsts sämre avlöning, ehuru det vore ett önskemål, att även revisionssekreterare började mera allmänt återgå till hovrätterna. Så skulle även ske, om lönerna åtminstone för de äldre hovrättsråden höjdes, och ämbetena i hovrätten skulle då bliva mera eftertraktade av revisionssekreterarna.

Då för närvarande ej kan ifrågasättas att samtidigt höja lönerna även för revisionssekreterarna, samt det bör undvikas, att hovrättsrådets löner höjas på det sätt, att rekryteringen till justitierevisionen försvåras, synes lämpligt, att till en början de yngre hovrättsråden, vilka vanligtvis tjänstgöra som revisionssekreterare eller redan blivit utnämnda till sådan tjänst, icke skulle få komma i åtnjutande av förstärkningsbidrag. En lämplig avvägning vore, att löneförstärkning utginge först sedan fem år förflutit från utnämning till hovrättsråd. Därigenom skulle rekryteringen till justitierevisionen ej äventyras, ty när så lång tid förflutit från utnämningen till hovrättsråd, har den, som fortsatt till revisionen, i allmänhet utsikter att snart vinna befordran på andra områden, därest han ej vill återgå till hovrätten.

Den föreslagna regleringen torde lämpligast kunna ernås på det sätt, att till kungl. kungörelsen den 6 juni 1923 angående utsträckt tillämpning av avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen m. m.,

gjordes ett tillägg under mom. B 4 på samma sätt, som förra året skedde ifråga om länsstyrelserna.

Då, såsom ovan visats, statens intresse och billigheten kräver, att hovrättsråden erhålla en tillbörlig förhöjning av sina löneförmåner, får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att hovrättsråd må, sedan fem år förflutit från hans utnämning till tjänsten, komma i åtnjutande av avlöningsförstärkning med ett årligt belopp av 2,500 kronor,

att riksdagen ville för detta ändamål anslå erforderliga medel,

samt att riksdagen måtte till nyssnämnda kungl. kungö-görelse den 6 juni 1925 angående utsträckt tillämpning av avlöningsreglementet den 22 juni 1921 m. m. besluta ett tillägg under rubriken Rikets hovrätter av följande lydelse: »Hovrättsråd skall utöver honom enligt avlöningsreglementet tillkommande lön uppbära avlöningsförstärkning med ett årligt belopp av 2,500 kronor. Vid tjänstledighet för hovrättsråd på grund av sjukdom eller av annan anledning skola ifråga om hans rätt att uppbära avlöningsförstärkning gälla de särskilda bestämmelser, som av Kungl. Maj:t i sådant hänseende meddelas»,

eller, därest denna hemställan icke bifalles, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande förbättring av hovrättsrådets nuvarande löner.

Stockholm den 22 januari 1926.

S. Luterkort.